

SLOVENŠČINA, 4. razred

UČNA TEMA: Fran Saleški Finžgar – Lisko v šoli

POTEK URE

1. Ponovimo, kar smo v minulem tednu izvedeli o avtorju knjige Gospod Hudournik.

Fran Saleški Finžgar je bil pisatelj. Napisal je knjigo Pod svobodnim soncem.

Rodil se je 9. februarja 1871 v vasi Doslovče na Gorenjskem.

Njegova družina je bila zelo revna.

Že kot majhen je moral pasti krave. Oče je bil odličen pripovedovalec zgodb, kar je mladega Frana močno zaznamovalo in zagotovo vplivalo na njegovo nadaljnjo pisateljsko pot.

Ko je bil dovolj star, so ga starši namreč poslali v šolo (za tisti čas to ni bilo povsem običajno, saj so otroci pogosto ostajali doma in pomagali pri delu na kmetiji). Finžgar je bil odličen učenec. Izobrazil se je za duhovnika (dela v cerkvi - vodi maše, se ne sme poročiti, veliko časa posveti vernikom in jim pomaga z nasveti, z njimi se pogovarjajo o Bogu).

Poleg poklica župnika, ki ga je opravljal v različnih vaseh po Sloveniji, pa je bil Finžgar tudi pesnik in pisatelj. Pisatelji pišejo zgodbe, ki so včasih izmišljene, včasih pa resnične, navadno iz njihovega življenja. Takšna je tudi mladinska pripoved o gospodu Hudourniku.

2. Obnovimo, kako je gospod France Kališnik dobil ime ...

France Kališnik je zelo rad zahajal v majhno bajtico, ki jo je sam stesal pod Stolom v Karavankah, ter jo poimenoval Murka.

Vsako poletje si je vzel dopust, se odpravil na počitnice v svojo kočico ter se vrnil šele konec poletja.

V življenju je imel velikokrat smolo in tako je bilo tudi pri tesanju bajtice. Kadarkoli je odšel v planine,

je vselej pričelo deževati. Kmetje v dolini so to opazili in kadarkoli se je prikazal, so kričali: «Bežimo Hudournik gre!» In zato se ga je tudi prijelo ime gospod Hudournik.

Bil je samotar, družine ni imel, njegov najboljši prijatelj pa je bil pes Lisko. Dobil ga je po naključju, ko je na vlaku, ko je odhajal na še ene zaslužene poletne počitnice, srečal bivšo sošolko Minco. Ta ga je sicer ogoljufala, saj mu je zatrdila, da je Lisko rodovniški pes, in je zanj plačal veliko vsoto denarja, vendar pa sta se z Liskom kasneje dobro ujela in Hudourniku ni bilo nikoli žal, da ga je kupil...

Tako sta Hudournik in njegov zvesti prijatelj vsako poletje prihajala v bajtico in tu doživljala številne dogodivščine. Poleg Liska je gospod Hudournik vedno skrbel za poškodovane ali lačne živali. Družbo sta mu delala polha in martinček in vsako jutro je čakal na telička, ko je pastir mimo njegove kočice peljal na pašo svoje govedo...

3. Preberimo si še eno anekdoto ...

Lisko v šoli

Prečudno hitro se je Hudournik navadil Liska, Lisko pa Hudournika. Trdna prijatelja sta postala. Kamor koli se je ganil gospodar, povsod mu je repljal za petami kužek. Če je Hudournik nabiral suhljad po gozdu, je tudi Lisko vlačil suhe okleščke in včasih z njimi vred privlekel k Murki kar celo vejo. Ko je Hudournik nabiral gobe, je tudi Lisko iztikal po grmovih, prepodil jereba, divjo kokoš, celo divjega petelina je izvohal in ga izpodrepil, da je s perutmi zaropotal med vejami in se prepeljal kdove kam. Če se je pes zatekel le predaleč od njega, ga je poklical s posebnim žvižgom: fi-fi-fii! In Lisko je takoj prilomastil k njemu. Vselej ga je gospodar pohvalil in če je le imel kak grižljaj v žepu, mu ga je dal. Kratko in malo: Hudournik si je priznal, da tako kratkočasnih počitnic še ni imel. In ko bi želela Minca psička nazaj, bi ji ga ne prodal, tudi za tristo ne.

Ker je bil Hudournik prepričan o veliki pasji uka žeji, je sklenil, da ga nauči še kaj posebnega.

Spomnil se je, da je videl pri prijatelju psa, ki je znal odpirati vrata. Tudi Lisko je rad praskal po durih Murke in se stegal do kljuke. Začela sta s šolo, ki je bila že za višji razred.

Vzel je pol klobase, odrezal kolešček in ga podržal nad kljuko: »Lisko, odpri!«

Pes se je vzpel, prijel s prvimi tacami za kljuko, da bi dosegel klobaso. Glej, kljuka se je podala, vrata odprla – Hudournik pa je odmaknil klobaso in mu jo dal šele v koči.

Ponavljala sta to nalogo tako dolgo, da je Lisko pojedel vso klobaso. Zato je bil pohvaljen in dobil odličen red.

Drugi dan sta vajo ponovila. Šlo je čisto gladko. Hudournik je bil učenca tako vesel, da si je zaradi njega pritrgoval klobaso in grudil suh kruh.

Tretji dan je bila pa glavna preskušnja. Hudournik se je zaprl v bajto, ko se je kuža zleknjen grel na soncu. Pa mu je požvižgal: fi-fi-fii! Lisko je pritekel k Murki, popraskal po vratih. Hudournik pa mu je velel: »Odpri!« In zares! Kljuka je zaškrtala, vrata so se odprla, Lisko je sédel pred gospodarja in ga z rjavimi očmi vprašal: »No, kje je klobasa?« Hudournik ni skoparil. Odkolehal mu je dobršen kos svinjskega pleča in mu ga dal: »Priden! Izdelal si z odličnim uspehom! Zato boš imel zdaj nekaj dni počitnice.«

Odlomek

suhljad: suho, odpadlo vejevje

oklešček: oklešččen kos veje ali tanjšega debla

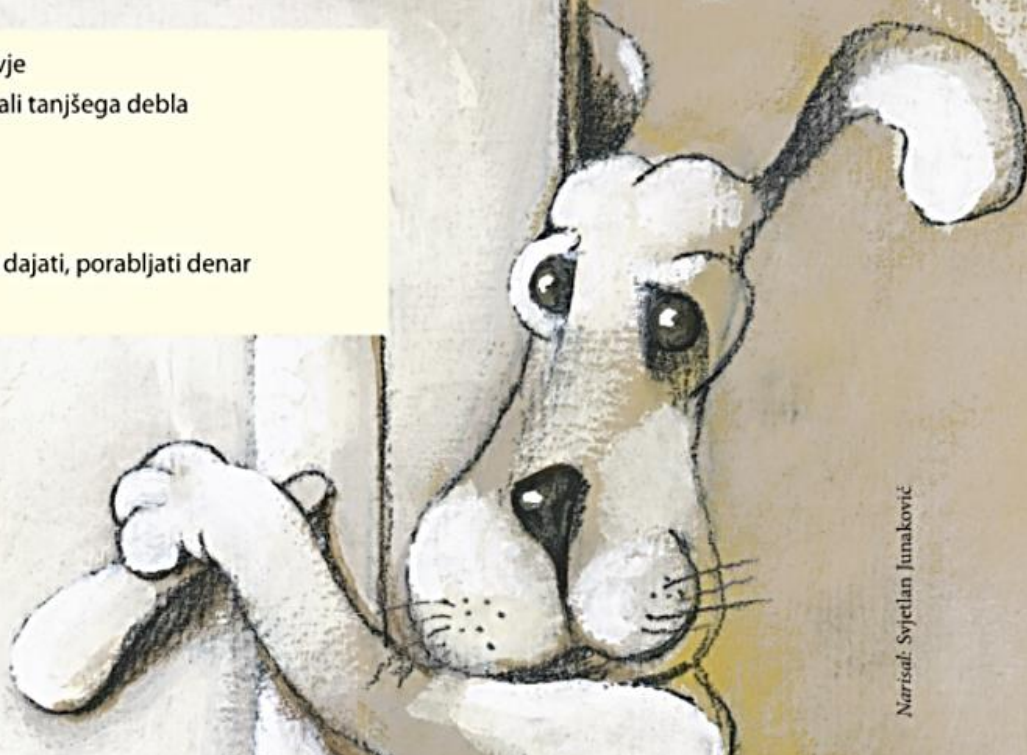
uka žeja: želja po znanju

pritrgovati: zaslužiti

gruditi: gristi, glodati

skopariti: nerad ali sploh ne dajati, porabljati denar

odkolehati: odrezati

4. V zvezke za slovenščino napišimo naslov –

Lisko v šoli – Fran Saleški Finžgar

in v celih povedih odgovorimo na spodnja vprašanja.

- Kdo je bil Hudournik?
- Kako je bilo ime njegovemu psu?
- Kje sta živelata?
- Kaj vse sta Hudournik in njegov pes počela?
- Kako ga je Hudournik klical k sebi?
- Kaj je želel gospodar naučiti psa?
- Kako sta vadila?
- Kaj je Lisko dobil za nagrado?
- Kako sta vadila tretji dan?
- Kaj je tega dne dobil za nagrado?
- S kakšnim uspehom je izdelal Lisko?
- Kaj si je poleg poslastice še prislužil?

5. Iz besedila si izberi tri neznane besede, poišči in zapiši njihov pomen. Vse tri besede uporabi v smiselnih in zanimivih povedih.

